

До

Председателя на Научното жури,
определено със Заповед № Р-109-382/26.09.2022 г.
на Ректора на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна
На Ваш Протокол № 1/06.10.2022 г.

Приложено представям: **Рецензия**

за провеждане на процедура по обявения в ДВ бр. **брой 59 от 26.07.2022 г.** конкурс за академичната длъжност **Доцент** по специалност **„Епидемиология“**, професионално направление **7.1. Медицина**, област на висшето образование **7. Здравеопазване и спорт - един**, за нуждите на Учебен сектор „Епидемиология“, Катедра „Хигиена и епидемиология“ Факултет „Обществено здравеопазване“, при Медицински университет Варна.

Кандидат: **един: гл. ас. д-р Миглена Асенова Коларова - Димитрова, дм.** Катедра „Хигиена и епидемиология“, Факултет „Обществено здравеопазване“, при Медицински университет Варна

Рецензия

от проф. д-р Йорданка Димитрова Стоилова, дм, външен член

Научна специалност: Епидемиология

Институция: МУ Пловдив, ФОЗ, Катедра „Епидемиология и медицина на бедствените ситуации“, според протокол № 1/06.10.2022 г. от заседание на Научно жури, определено със заповед № Р-109-382/26.09.2022 г. на Ректора на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна,

Адрес и контакти :

Пощенски адрес: Пловдив, ул. Генерал Гурко N15

Електронен адрес: danystomil@gmail.com

Телефони: 0897967839

Рецензията е изготвена в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ - Условия и ред за заемане на академична длъжност „доцент“.

Кандидатката е представила в пълен обем документи според Законът за развитието на академичния състав в Р България и Правилника за развитие на академичния състав на МУ Варна. Материалите отговарят на качествени и количествени критерии за заемане на академична длъжност „доцент“.

I. Характеристика на научно-изследователската и преподавателска дейност на кандидата.

1. Анализ на кариерния профил на кандидата:

Д-р Миглена Асенова Коларова - Димитрова, дм е родена на 28.09.1972г. гр. Варна. Професионалното развитие включва разнообразна образователна и практическа дейност, което е в полза на преподавателската дейност: 1990 - 1996г. завършва Медицински университет – гр. Варна, специалност „Медицина“ ; Специализации по Вътрешни болести 2003г. и Епидемиология 2012г. Между 1996г. – 1997г. е участъков терапевт ОРБК –I ВПО гр. Шумен,“; 1997г. – 2003г. е лекар ординатор- специализант ББАЛ към ВМА, МБАЛ „Св. Марина“; 2003г. – 2009г. лекар ординатор АМЦСМП „Д-р Емилова“; 2009г. – 2015г. старши инспектор РИОКОЗ – Варна с последващ главен

инспектор РЗИ – Варна; 2020г. – Болничен епидемиолог СБАГАЛ - Варна “Проф.д-р Димитър Стаматов“

Придобита специалност по епидемиология през 2012г. Д-р Коларова впечатлява с придобитата си специалност по Вътрешни болести през 2003г.

Академичното развитие стартира през **2015г. след успешен конкурс за асистент МУ Варна**. През 2018/2019 г. е редовен докторант към катедра “Хигиена и Епидемиология”, специалност “Епидемиология” с тема на дисертацията: “Състояние и перспективи на епидемиологичния надзор и контрол на HIV/СПИН във Варненска област” . Успешната защита на дисертационния труд е от 2019г. и получава сертификат за ОНС “доктор“ по “Епидемиология” От 2020г. е главен асистент.

Д-р Миглена Асенова Коларова - Димитрова е активно надграждала с допълнителни квалификации: 1. Курс компютърна грамотност 2003г. 2. Квалификационен курс Хомеопатична терапия -2008г. 3. СДО курсове към Национален център по заразни и паразитни болести 4. Болнична дезинфекция и стерилизация 2010 г. 5. Епидемиологичен надзор на ВБИ- възможности за актуализиране и модернизиране“ - 2014г. 6. Курс за дезинфектор - 2014г. 7. Езикови курсове до ниво В2 2015-2020г. Английски език 8. III Варненско лятно училище „Въведение в спешната помощ“ за студенти по медицина от V и VI курс 2019г. гр. Варна. Провела е обучение в Докторантското училище по „Работа със SPSS“, „Успешната презентация“, Правила и документация на Комисията по етика на научните изследвания, Структура и методология на дисертационния труд“, „Академично писане за докторанти-научна статия и резюме“.

2. Представени материали по конкурса.

Д-р Миглена Асенова Коларова - Димитрова участва в конкурса за заемане на академична длъжност „Доцент“ със 14 научни труда, съгласно изискването на Закона за развитието на академичния състав в Р. България и Правилника за развитие на академичния състав на МУ Варна. Разпределението на научната продукция според Наукометрични показатели, представени за заемане на академична длъжност „Доцент“ област 7 „Здравеопазване и спорт“ са разпределени:

A1. Дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ на тема “Състояние и перспективи на епидемиологичния надзор и контрол на HIV/СПИН във Варненска област .

V3. Хабилитационен труд – монография: Коларова-Димитрова М. БЯС-Предизвикателството. Варна: Стено; 2022. 163 стр. ISBN: 978-619-241-206-7

Г7. Публикации и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – 5;

Г8. Публикации и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – 5;

Пълнотекстови публикации в научни списания и сборници извън минималните наукометрични изисквания за заемане на АД „доцент“ – 2;

Цитирания, отразяващи научната активност на кандидата – 6. (Цитирания, отразяващи научната активност на кандидата, отразени в Академична справка за публикациите, цитиранията и научните профили на кандидатката Катедра по хигиена и епидемиология, Факултет по обществено здравеопазване, Медицински университет-Варна изготвена в Библиотеката на МУ Варна).

Трябва да се направи важен извод, че подлежащите на рецензиране представени научни публикации, включват периода след конкурса за заемане на академична длъжност „главен асистент“ (2020г.) и отговарят на качествени и количествени критерии за заемане на академична длъжност „доцент“ по специалността епидемиология на инфекциозните болести според Закона за развитието на академичния състав в Р. България и Правилника за развитие на академичния състав на МУ Варна.

II. Оценка на научните трудове на кандидата за цялостното академично развитие.

1.Обща характеристика на научната продукция и публикационна активност

Научна активност на д-р Миглена Асенова Коларова – Димитрова, дм се изразява в разпространение и приложение на научно-практическите постижения сред научната общност като публикува научните си трудове в авторитетни и рецензирани научни списания като - Journal of IMAV, Евразийский союз ученых (есу); HTV Infection and Immunosuppressive Disorders, Folia Medica, Известия на съюза на учените - Медицина и екология, Варненски медицински форум и в Сборници от участия в Национални форуми. На 2 научни труда-дисертационен труд и монография естествено е първи автор. В останалите за рецензирани статии кандидатката е първи автор в 7 бр. В 2 статии е втори автор. Разпределение на представените научни трудове по език на публикуване е съответно: на български език – 4 бр., на английски – 7 бр., на руски – 1 бр.

Д-р Миглена Асенова Коларова - Димитрова проявява научна активност като автор и докладчик на международни и национални научни форуми на научни доклада на значими епидемиологични теми с приложно значение. Чужди езици за комуникация: руски и английски.

2.Основни тематични направления и приноси в научните трудове:

Тематично са обособени в 4 научни направления и области, които са едни от най-актуалните: **1. HIV/СПИН**: А_1; В_7-5; Г_8 -1, Г_8-2 . **2.Зоозоози.Бяс**:В_3; Г_7-4; Г_8-5 **3.Епидемиология на инфекциозни заболявания**:А_1; В_3; Г_8-2 ; Г_8-4 **4.ИСМО.Професионален риск**: А_1; Г_7-1; Г_7-2; Г_7-3; Г_8-1

Научните трудове на д-р Миглена Асенова Коларова - Димитрова са в най-актуалните направления на епидемиологията. Темите застъпени в научната продукция са разнообразни и видно значими за общественото здраве. Приемам представената от д-р Миглена Асенова Коларова - Димитрова справка за приносите на научните разработки по обобщените - HIV//СПИН, зоозоози, епидемиология на вирусни хепатити, взривове от салмонелоза, сексуално предавани заболявания. Специално откроявам представените няколко проучвания върху инфекции, свързани с медицинско обслужване с приноси с приложен характер върху значими нерешени и дискутирани проблеми. Безспорно , на д-р Миглена Асенова Коларова – Димитрова с придобитите знания и умения може да се отреди голям личен принос.

Представеният монографичен труд е посветен на една от най-старите известни смъртоносни болест със 100% леталитет в инфекциозната патология – Бяс, характеризиращо се с невероятна история по отношение на епидемиологията и клиничното протичане и с дългия почти един век период на развитие и усъвършенстване на ваксинапрофилактиката. Заболяването е заплаха за общественото здраве и представлява проблем за хуманната и за ветеринарната медицина. Въпреки

усилията на теорията и практиката за контрол на заболяването, то съществува в дивата природа и при домашните животни в някои страни.

Монографията съдържа исторически преглед на заболяването с характеристика на епизоотията чрез представената актуална информация за заболяването с акцент на особеностите на зоонозите. Проследени са превенцията, профилактиката и контрола на болестта във Варна и България с придружаващата я нормативна база. Описани са съвременните разработки на ваксини и специфичните пре- и пост-експозиционна профилактики. Направен е ретроспективен анализ на контрола на заболяването в България и Варна. В тази връзка, авторката посочва, че ликвидирането на бяс при хора включва многостранен подход от осведоменост за болестта, ваксинация на рисковите човешки популации, контрол на бяс при кучета, ваксинацията за кучета, предоставянето на PEP на експонирани лица, засиленото лабораторно наблюдение, ваксинацията преди експозиция (PrEP) на рисковите групи, съчетана с обхвата на образованието, подобряване на познанията на общността, са крайъгълните камъни за превенция и контрол на бяса за постигане на целта на СЗО за намаляване на броя на случаите на бяс на нула до 2030 г. Посочена е и необходимостта от правителствена подкрепа.

Заболяването у нас е в стадий на елиминация. Монографията е в полза на студенти и специализанти по медицина и ветеринарна медицина, специалисти с различна медицинска насоченост, обществени организации, служители на общественото здравеопазване и др.

HIV/СПИН

За периода 2003-2018г. е направен епидемиологичен анализ на особености на системата за епидемиологичен надзор и контрол на HIV/СПИН инфекцията във Варненска област. Задълбочено са оценени знанията на медицинските специалисти по отношение на превенция и контрола на HIV. Похвално е проучването на стигмата и дискриминацията към хората, живеещи с HIV при здравното им обслужване. Доказана е ползата и надеждността на целевите анонимни доброволни анкетни проучвания на групи в риск - медицински персонал, студенти по медицина, мигриращо население-чуждестранни студенти, моряци, необхванати от досега действащите **"Национални програми** за превенция и контрол на HIV и сексуално предавани инфекции в Република България. За първи път е проведено анонимно анкетно проучване на опита на хора живеещи с HIV за достъпа им до здравни услуги с цел премахването на някои от многобройните бариери (стигмата и дискриминацията).

Разработен и апробиран е СИД - **"Епидемиология на HIV/СПИН"**, за студенти българо- и англоезично обучение от специалностите "Медицина " и "Медицинска сестра", за подобряване системата за епидемиологичен надзор и контрол за превенция и управление на риска във Варненска област .

Извършено е проучване и оценка на причините за професионалния риск, знанията и поведението на при медицински персонал и студенти по медицина и е предложена епидемиологично превантивна образователна система. Проучени са епидемиологично рисковите действия при лица от групи в риск и е допълнен алгоритъма и надградена системата за епидемиологичен надзор за град Варна (чуждестранни студенти, морски лица). Препоръчва се задълбочаване на епидемиологичните проучвания за преодоляване

на проблема при хората, живеещи с HIV, защото стигмата и дискриминацията спрямо HIV/СПИН спомага за повишаване интензивността на епидемичния процес.

ЗООНОЗИ.БЯС.

Оценена е епизоотологичната ефективност на превенцията на бяс сред животните на територията на РБългария, в отговор на изпълнение на Програмите за надзор, контрол и ликвидиране на болестта бяс. За периода 2009 – 2018 г. е проведено собствено проучване на ухапванията от животни във Варненска област.

Проведено е проучване с цел оценка на овладяването на популацията на безстопанствените кучета чрез анализ на управлението и контрола на популацията след 2016г. в гр. Варна. Положителен резултат от анализа на представените данни е че за изследвания период се наблюдава трайна тенденция към намаляване на броя на заловените безстопанствени животни, като за 2021 г. и 2020 г. се наблюдава статистическо значимо намаляване на заловените животни спрямо предходните 2017, 2018 и 2019 г.

Съществен е извода за решаване на проблема чрез необходимост да се приложи единен метод във всички населени места на територията на страната ни, като се следват комплексните мерки, определени от СЗО: строг контрол върху търговията и размножаването на домашни кучета; кастрация и връщане по места на социализирани кучета, които се поемат за обгрижване от страна на граждани, организации и общини.

Освен подробното проучване на причинителя на заболяването са изучени и източниците огромен брой дребни и едри бозайници на зараза при беса. Оценена е изключителната роля на имунопрофилактиката на беса, еднакво важна за хора и животни. Високо оценявам проследената еволюция на ваксината от откритията на Луи Пастър до наши дни. Паралелно с това са разгледани особеностите на имунизационните програми за борба с беса сред дивите и домашни животни, с начало от 80-те години на 20 век.

Отделено е специално място за нормативната база в Р България, касаеща надзора и контрола на эпизоотичния и епидемичния процес чрез ретроспективен анализ на контрола на заболяването в България и Варна; сравнителен анализ на реално извършваните действия за превенция на заболяването и ефективността на приложените мерки, според сега действащите програми.

ЕПИДЕМИОЛОГИЯ НА ИНФЕКЦИОЗНИТЕ БОЛЕСТИ

Проучени са особеностите на епидемиологията на вирусните хепатити в област Варна за периода 2014-2019 година по отношение на интензивни показатели - заболяемостта от ВХА в област Варна е по-ниска от тази за страната от два до четири пъти, а от ВХН е по-висока от тази за страната, тъй като тук са включени автоимунни, токсични, метаболитни и др. неинфекциозни хепатити. Също и екстензивни показатели - вирусните хепатити са с висок относителен дял в градовете, с малки колебания в годините боледуват главно мъже в зряла възраст, заболелите в организирани колективи е най-висок за учениците, следвани от детско заведение и за работещи в хранителен обект. Разнообразие на типове хепатити в отделните години.

За периода 2008-2017 г. въз основа на официални статистически данни от РЗИ, лечебни заведения и лаборатории на територията на гр. Варна и ECDC е проведен сравнителен анализ на регистрираните сексуално предавани инфекции във Варненска област, който насочва към преодоляване на основните бариери: липса на обществена

осведоменост и дългогодишна широко разпространена стигма по отношение на тези инфекции, трудно проследяване на контактни лица. Извежда се социално значим извод : разпространението на инфекциите в повечето страни продължава да се увеличава поради урбанизацията и миграцията на населението, растежа на туризма, ранното съзряване и промискуитет, проституция, без съответстващ контрол.

За периода 2014-2018 г.. са проучени регистрираните епидемични взривове от салмонелоза на територията на гр. Варна и региона в организирани детски колективи въз основа на материали от РЗИ Варна, Областна дирекция по безопасност на храните и др. Похвална е активността да се проучват източниците на инфекции и техните контактни, за преодоляване на пропуски по регистрацията, съобщаване, надзора, контрола и за своевременно ограничаване на създадените огнища в организирани колективи, причинени от чревни патогени. Прави се препоръка да се въведе интегрирана система за сътрудничество и наблюдение и да се предприемат необходимите стъпки за предотвратяване на бъдещи епидемични огнища.

ИСМО. ПРОФЕСИОНАЛЕН РИСК

Впечатлява с актуалността си проучената динамика на регистрираните нозокомиални инфекции в лечебни заведения на територията на гр. Варна и в условията на Covid 19 пандемията. Ретроспективно са анализирани данните за най-често изолираните нозокомиални патогенни микроорганизми, както и най-честата локализация на ИСМО и разпределението им по лечебни структури.

Изследванията потвърждават, че за профилактиката и контрола на ИСМО е необходимо да се прилага комплексен подход: стандартни и допълнителни предпазни и изолационни мерки; превенция на инфекциите, свързани с инвазивни процедури и устройства, защита на персонала, осигуряване на лични предпазни средства и имунизации; хигиена на ръцете; дезинфекция и стерилизация; профилактика на основните групи инфекции; специфични изисквания за предпазване на персонала при някои инфекции, вкл. HBV, HCV, HIV; хигиенни изисквания към болничната среда.

Оценена е необходимостта от обучение на медицинския персонал относно постекпозиционна профилактика с акцент върху навременното отчитане на експозициите за ефективна превенция на ИСМО. Обучението на медицинските специалисти по проблема е основен и перманентен, защото при грижата им за пациентите и излагането на кръв и биологични течности има риск от заразяване с HIV /СПИН и други кръвнопреносими инфекции. В тази връзка е проведен и сравнителен анализ между различни медицински специалисти за готовността им за обслужване на пациенти с доказана инфекция. Интерес представляват резултатите, обективизиращи непознаването на нормативните уредби от страна на медицинските специалисти, което протеворечи на добрата практика и обяснява ниската обща около 1% заболяемост от ИСМО в болниците у нас.

III. Оценка на преподавателската дейност на кандидата

Комплексна качествена оценка на учебно-методическата и преподавателска дейност: Представя справка за аудиторна заетост по години с начало септември 2015г. или с общо 7 годишен преподавателски стаж. Доказателство за високото качество на провеждания учебния процес от д-р Коларова е разнообразния професионален опит на работа, включително вътрешни болести в институциите, представени в

автобиографичните данни. Учебната натовареност на кандидатката по години от 2016/2017-2020/2021г. варира между 350-400 часа, при норматив от 360 учебни часа с обхват на: Медицина – БЕО, Медицина – АЕО, Дентална медицина – БЕО, Опазване и контрол на общественото здраве (ОКОЗ) - ОКС „магистър, Здравен мениджмънт - ОКС „бакалавър" и „магистър", Акушерка - ОКС„бакалавър", Управление на здравни грижи – ОКС„бакалавър", Инспектор обществено здраве - ОКС„бакалавър", Кинезитерапия - ОКС„бакалавър".Ръководи дипломанти в специалност“ ОКОЗ“. Обучението на студенти по различни специалности изисква предварителна организация, теоретична и практическа подготовка, както и познаване на съвременната методология в учебния процес. Несъмнено кандидатката участва в постоянната актуализация на учебните програми и в изготвяне на тестове, етап в провеждането на изпитите. В организиранията събития от МУ – Варна и Катедрата кандидатката е активен участник. Член е на БЛС, Българското научно дружество по Епидемиология на инфекциозните и неинфекциозните болести, Българското научно дружество по обществено здраве.

IV.Критични бележки - Нямам критични бележки към кандидата.

V.Личните ми впечатления от д-р Коларова са от активните изяви в конференциите на Българското Научно Дружество по епидемиология.

Заключение:

Д-р Миглена Асенова Коларова-Димитрова, дм кандидатства с достатъчен брой значими научни трудове, публикувани в наши и международни списания и с 1 монография. Научните трудове съдържат оригинални научни, научно-приложни и приложни приноси. Знаещ и опитен специалист и преподавател. Д-р Миглена Асенова Коларова-Димитрова, дм отговаря на задължителните и специфични условия и покрива препоръчителните наукометрични критерии за академичната длъжност „доцент” съгл. изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Р България и Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Варна.

28.11.2022г.

Проф.д-р Йорданка Димитрова Стоилова, дм

